

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ
ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТ

Сараптамалық стратегиялық сессиясының
МАТЕРИАЛДАРЫ
Алматы, 21-22 ақпан 2024 ж.

«ЗЕРТТЕУ УНИВЕРСИТЕТІН ДАМУДЫҢ
ЗАМАНАУИ ТРЕНДТЕРІ»
САРАПТАМАЛЫҚ СТРАТЕГИЯЛЫҚ СЕССИЯСЫ

ЭКСПЕРТНАЯ СТРАТЕГИЧЕСКАЯ СЕССИЯ
«СОВРЕМЕННЫЕ ТРЕНДЫ РАЗВИТИЯ
ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКОГО УНИВЕРСИТЕТА»

THE EXPERT STRATEGY SESSION
«MODERN TRENDS IN THE DEVELOPMENT
OF A RESEARCH UNIVERSITY»

PROFESSIONAL
WEEK - 2024

МАТЕРИАЛЫ

Экспертной стратегической сессии
Алматы, 21-22 февраля 2024 г.

Экспертная стратегическая сессия
«Современные тренды развития исследовательского университета»,
посвященная 90-летию КазНУ имени аль-Фараби

«ЗЕРТТЕУ УНИВЕРСИТЕТІН
ДАМЫТУДЫҢ ЗАМАНАУИ ТРЕНДТЕРІ»
Сараптамалық стратегиялық сессиясының МАТЕРИАЛДАРЫ
Алматы, 21-22 ақпан 2024 жыл

МАТЕРИАЛЫ
Экспертной стратегической сессии
«СОВРЕМЕННЫЕ ТРЕНДЫ РАЗВИТИЯ ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКОГО
УНИВЕРСИТЕТА»
Алматы, 21-22 февраля 2024 года

MATERIALS
on conducting the expert strategy session
"MODERN TRENDS
IN THE DEVELOPMENT OF A RESEARCH UNIVERSITY"
Almaty, 21-22, February 2024

Алматы
«Қазақ университеті»
2024

Экспертная стратегическая сессия
«Современные тренды развития исследовательского университета»,
посвященная 90-летию КазНУ имени аль-Фараби

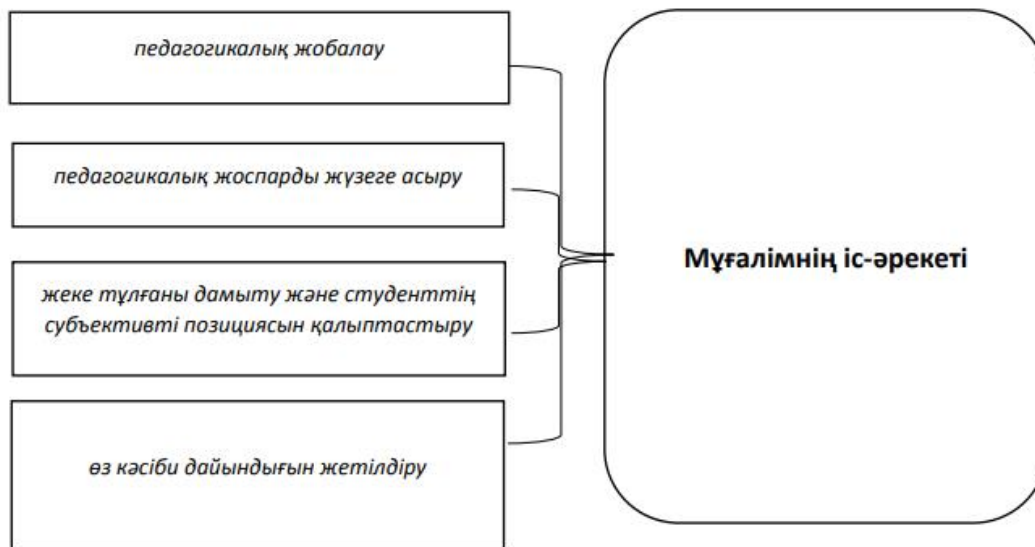
С.Т.Назарбекова, б.ғ.к., доценті,
Ж.С.Тилеубаева, б.ғ.к., доценті м.а.,
Биоалуантүрлілік және биоресурстар кафедрасы,
Биология және биотехнология факультеті,
А.Ғ.Көшім, г.ғ.д., профессоры,
Картография және геоинформатика кафедрасы,
География және табиғатты пайдалану факультеті,
ал-Фараби атындағы ҚазҰУ (Алматы қ.)

УНИВЕРСИТЕТТЕРДЕ ОҚЫТУШЫ ҚЫЗМЕТІН ЖЕТІЛДІРУ МӘСЕЛЕСІ ТУРАЛЫ

Аңдатпа: Мақалада жоғары білім беру жүйесіндегі педагогикалық қызметтің трансформациясын қайта қарастыру арқылы сапалы білімге қол жеткізу жолдары баяндалған. Цифрлық білім беру ресурстарын қолданатын дәстүрлі әдістерге балама тәсілдер, әртүрлі электронды құралдармен және компьютерлік бағдарламалармен жұмыс істеу мүмкіндігі қарастырылады.

Тірек сөздер: жаңа инновациялық технологиялар, мұғалім, өзін-өзі бағалау, мотивация, рефлексия, университет.

Өздеріңіз білетіндей, қазіргі білім беру жүйесінің басты міндеті – сапалы білім алуға жағдай жасау. Құзіреттілікке негізделген тәсіл – бұл жоғары сапалы білім беру процесін қамтамасыз етуге арналған «платформа». Оқыту педагогикалық іс-әрекеттің негізі ретінде ашылады. Ең алдымен нақты пәнді оқытудың әдістемелік жүйесі маңызды. Кез-келген мұғалімнің іс-әрекеті келесі компоненттерден тұрады:

1-сурет - Мұғалім іс-әрекетінің түрлері

Әрбір іс-әрекет түрі мұғалімнің кәсіби құзыреттілігін арттырудың нақты құралын ұсынады:

Экспертная стратегическая сессия
«Современные тренды развития исследовательского университета»,
посвященная 90-летию КазНУ имени аль-Фараби

– оқу үдерісін педагогикалық жобалау (мақсаттар мен міндеттер; оқытудың нәтижелері мен көрсеткіштері; білім беру бағдарламасы, оқу жоспары және силлабус; педагогикалық модельдеу, тәрбиелік, әдістемелік және ұйымдастырушылық тәсілдер; эмпатия және рефлексия);

– педагогикалық жоспарды жүзеге асыруды ұйымдастыру (қолайлы білім беру ортасын құру, оқушылардың танымдық іс-әрекетін реттеу және бағыттау, жаңа технологияларды пайдалану, тәлімгерлік пен студенттерге қолдау көрсетуді дамыту);

– тұлғаны дамыту және студенттің субъективті позициясын қалыптастыру (эмпатия, рефлексия, оқушыға бағытталған оқыту);

– өзінің кәсіби дайындығын өзін-өзі жетілдіру (уақыт талабына сай мұғалімнің рөлі мен қызметін бағалау, оқытудың жаңа технологиялық құралдарын пайдалану).

Көбінесе мұғалім барлық кезеңдерді сәтті аяқтай отырып, өз тәжірибесін талдау мен жалпылауда қиындықтарды бастан кешіреді, бұл рефлексия дамуының жеткіліксіз деңгейімен тікелей байланысты [1, 2]. Барлық оқытушылық дағдыларыңызды студенттерді пәнге қызықтыруға бағыттау – бұл екі жаққа да тиімді ынталандыру. Мотивация! бір емес, бірнеше пән бойынша жалпы білім беретін курста студентті қалай ынталандыруға болады!? Қазіргі университет студенттері: «Бұл пән маған өмірде қаншалықты пайдалы болады?» деген қиын сұрақты жиі қояды. 2000 жылдардың балалары оқуға жұмсалған уақытты қоса алғанда, жеке уақытын ұтымды жоспарлауды біледі. Бұл сұрақтың жауабын біз, университет оқытушыларынан, университет қабырғасынан іздеуіміз керек. Егер мамандық таңдауы кездейсоқ емес деп есептесек, онда студенттің жалпы білімінің фундаменті бар. Қиындығы сол, біздің алдымызда дайындық деңгейі әр түрлі оқушылар отырады. Бұл жерде білім алушылардың жеке басына деструктивті әсер етуге және олардың өзін-өзі бағалауын төмендетуге жол бере алмаймыз.

Студенттердің сабаққа дайындық сапасын пәннің мазмұны, әртүрлі сабақ түрлерін өткізуде таңдалған технологиялар, практикалық және ұйымдастырушылық бағыт және ең алдымен академиялық сыныптағы атмосфера анықтайды. Біздің ойымызша, мұғалімге, ең алдымен, студенттерге ыңғайлы болу үшін ұсынылған барлық әзірлемелерді оқу процесін дараландыру мақсатында қолдана білуі тиіс, жоғары жылдамдықты интернетті пайдалана отырып барлық кабинеттерді компьютерлендіру қажет [3,4]. Дистанционды оқыту жүйесі, Moodle, Oqulyq, Open Kaznu жүйесін, Teams корпоративтік платформасын, сондай-ақ Zoom-ты карантин кезеңінде кеңінен қолдану және онлайн оқытуға толық көшу олардың инновациялық технологиялар нарығына жоғары бейімділігін көрсетті. Жаңа инновациялық технологияларды (ИТ) шебер пайдалану оқу үдерісін белсендіруге жақсы мүмкіндік береді, шығармашылық әлеуетті іске асыруға ықпал етеді, ол өзіндік ізденіс жолдарды, оқу және практикалық мәселелерді шешудің әдістемелері мен әдістерін таңдауда көрінеді. Міне, біз оқу-тәрбие процесін студенттің тұлғасын дамытуға бағыттаймыз. Нәтижесінде бізде не бар?

Біріншіден, «студент-инновациялық технология» және «мұғалім-студент» кері байланысы күшейтіледі. Екіншіден, зерттеу объектілерін, табиғи құбылыстарды және процестердің заңдылықтарын бейнеленеді. Үшіншіден, ізденімпаздық әрекетін дамытуға, оқу материалы мен эксперимент нәтижелерін түсіндіре білуге қол жеткіземіз.

Университеттік білім беруді дамытудың нақты жағдайында ғылыми ақпаратты берудің дәстүрлі әдістері (декларативті) жаңа инновациялық технологиялармен орын алмастырылуда. Электрондық оқулықтар мен оқу әдебиеттерін қамтитын цифрлық білім беру ресурстары, әртүрлі қиындық деңгейіндегі тест тапсырмаларының пакеті, интерактивті және ситуациялық тапсырмалар және т.б. студенттің сыни тұрғыдан ойлауын дамытуға ықпал етуге мүмкіндік береді. Пайдалы ақпаратты өңдеу, түсіну және «сіңіру» қабілеті болашақ зерттеушінің сапалық пайдалы қасиетін құрайды. Заманауи компьютерлік бағдарламалар мен интернет-

Экспертная стратегическая сессия
«Современные тренды развития исследовательского университета»,
посвященная 90-летию КазНУ имени аль-Фараби

ресурстарды пайдалану студенттердің оқуға деген ынтасын өсіреді, практикалық сабақтардың оқу-әдістемелік деңгейін сапалы түрде жақсартады, білім сапасын арттырады [5,6].

Мұғалімнің сөзсіз беделі әрқашанда студенттің жаңа білім алуға деген ұмтылысының кілті болды. Студенттік аудитория алдында тұрған оқытушының тұлғалық үлгісі өте маңызды! Біз рефлексияны университет оқытушысы қызметінің маңызды құрамдас бөлігі ретінде қарастырамыз. Мұғалім әр жолы рефлексия мәселесіне қатысты өз ұстанымын қайта қарастырып, оның өзінің педагогикалық іс-әрекетіндегі маңыздылығын түсінуі керек. Педагогикалық ұжымның бір бөлігінде ойлауда белгілі бір стереотиптер, әдеттер және консерватизм бар екені белгілі. Оқытудың үйреншікті әдістері мен формаларын өзгертуге құлықсыздықты өзгерту әдеттен тыс, технологиялық жағынан күрделі. Инновациялық өзгерістерге және оқудағы рефлексияға жасырын қарсылық бар [3].

Педагогикалық құзыреттіліктің жеткіліксіздігінің тағы бір себебі педагогикалық ұжымның тұлғасы жас мұғалімдерде (PhD, магистрлер) оқу-педагогикалық құзыреттіліктің жоқтығы, педагогикалық тәжірибе мен білімнің элементарлық жетіспеушілігі. Әдістемелік тәжірибенің жеткіліксіздігі түптеп келгенде ЖОО түлектерін дайындау деңгейі мен сапасын төмендетеді. Соңғы жағдайда жас мұғалімдер көбінесе жаңа пәндерді «оқы да, айт!» принципі бойынша түсінеді. Біріншіден, жас педагогтар өздерінің кәсіби қызметінің материалдық жағын емес, рефлексия және өзін-өзі тәрбиелеу дағдыларын меңгеру туралы ойлауы керек. Бұл дағдылар оған өзінің күшті жақтарымен қатар әлсіз жақтарын анықтауға, кәсіби өсу жолдарының қажеттілігі мен мүмкіндіктерін түсінуге, өзі жетекші рөл атқаратын оқу үдерісінің сапасын арттыруға көмектеседі. Қазіргі білім беру тенденциялары оқу үдерісінің педагогикалық дизайнын жетілдіру, жаңа инновациялық білім беру технологияларын меңгеру және оқу үрдісіне енгізу, кәсіби құзыреттіліктерді шыңдау, рефлексия дағдыларын меңгеру, өзін-өзі тәрбиелеу нәтижелері университет оқытушысының қызметін түрлендіруге ықпал етеді.

Қорытынды. ЖОО-да педагогикалық қызмет көрсетуді жақсарту – оқыту мен оқудың әртүрлі аспектілеріне назар аударуды талап ететін көп қырлы міндет. Мұнда ескерілетін негізгі мәселелердің бірі профессорлық-оқытушылар құрамының біліктілігін жетілдіру. Оқытушылар құрамының оқытушылық шеберлігін арттыру, оқытудың инновациялық әдістерін енгізу және өз салаларындағы прогресті бақылау үшін тұрақты оқыту және қолдау көрсету керек. Оқу процесін жақсарту, коммуникацияны жеңілдету және ресурстарға қолжетімділікті қамтамасыз ету үшін сабақта технологияны тиімді пайдалану қажет. Бұл оқытуды басқару жүйелерін, мультимедиялық құралдарды және интерактивті платформаларды пайдалануды қамтиды. Сонымен қатар оқушылардың оқу нәтижелерін дәл өлшейтін және жақсарту үшін сындарлы кері байланыс беретін тиімді бағалау әдістерін әзірлеу қажет.

Пайдаланылған деректер тізімі:

1. Salehi M., Kareshki H., Ahanchian M. The role of social-cognitive references in academic situations on students' research self-efficacy and research motivation: testing a causal model // American Journal of Educational Research. 2013. Vol. 1. № 3. P. 79-85. <https://doi.org/10.12691/education-1-3-3>.
2. Азбукина Е.Ю. Рефлексия как компонент деятельности преподавателя высшей школы. Мир науки, культуры, образования. № 1 (26) 2011.
3. Каитов А.П. Мотивационное обеспечение реализации индивидуальной образовательной траектории бакалавров педагогического образования // Общество: социология, психология, педагогика. 2022. № 3 (95). С. 118-123. <https://doi.org/10.24158/spp.2022.3.18>, <https://elibrary.ru/nyohvo>.
4. Смышляева, Л.Г. Педагогические технологии активизации обучения в высшей школе: учебное пособие / Л.Г. Смышляева, Л.А. Сивицкая. – Томск: Изд-во Томского политех. ун-та, 2007.

Экспертная стратегическая сессия
«Современные тренды развития исследовательского университета»,
посвященная 90-летию КазНУ имени аль-Фараби

5. Варюхина, С.В., Шелюто А.А. Психолого-педагогические проблемы внедрения инновационных технологий в подготовке кадров высшей квалификации // Материалы международной научно-практической проблемы внедрения инновационных технологий в подготовке кадров высшей квалификации // Материалы международной научно-практической конференции «Инновации и подготовка научных кадров высшей квалификации в Республике Беларусь и за рубежом», 02 июня 2008 г. / под ред. И.В. Войтова. — Минск: ГУ «БелИСА», 2008.

6. Каитов А.П. Теоретические аспекты проблемы развития учебной мотивации у студентов высшей школы в зарубежных исследованиях // Вестник Тамбовского университета. Серия: Гуманитарные науки. 2023. Т. 28. № 1. С. 24-38. <https://doi.org/10.20-310/1810-0201-2023-28-1-24-38>.